

Visie op het houden van uilen en roofvogels in gevangenschap

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN VZW

Vogelbescherming Vlaanderen vzw zet zich in voor alle in het wild levende vogels en inheemse zoogdieren. Vooral vogels geven als geen andere diergroep de toestand van natuur en milieu aan. Gaat het slecht met een vogelsoort, dan is dat een signaal dat er iets mis is met haar leefomgeving. Vaak heeft het beschermen van vogels een positief effect op natuur en landschap. Vogelbescherming Vlaanderen werd op 28 juni 2002, onder auspiciën van het Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels (KBVBV), opgericht te Antwerpen. Vogelbescherming Vlaanderen is sinds 22 december 2011 door de Vlaamse overheid erkend als Gewestelijke Ledenvereniging en telt vandaag circa 10.000 leden/gezinnen.

Maatschappelijke zetel, secretariaat, winkel, documentatiecentrum

Koetshuis Walburg • Stadspark

Walburgstraat 37 • B-9100 Sint-Niklaas

Tel. +32 (0) 3 296 26 80

E-mail: info@vogelbescherming.be

Website: www.vogelbescherming.be

Open van maandag tot vrijdag van 09:00 tot 12:30 uur en van 13:30 tot 17:00 uur

Wijze van citeren

BRACKX N., Rodts J., & BUNTINX I., 2014. *Visie op het houden van uilen en roofvogels in gevangenschap*. Vogelbescherming Vlaanderen vzw. Sint-Niklaas.

Inleiding

Je hebt het vast eerder meegemaakt: je bent in het voorjaar op wandel in open veld of in een bos en plots hoor je een geluid dat je steevast doet denken aan een miauwende kat. Je stelt vast dat het geluid z'n oorsprong ergens in het luchtruim vindt en je kijkt naar boven. Hoog tegen de blauwe lucht tekenen zich twee grote, donkere silhouetten af: Buizerds (*Buteo buteo*) op vrijersvoeten! Je spot een Torenvalk (*Falco tinnunculus*) die al 'biddend' in de lucht hangt en op een weloverwogen moment naar beneden duikt om z'n prooi te verrassen. Of je zit in de wagen op de snelweg en plots steekt een Buizerd rakelings over de auto's het baanvak over naar een boom aan de andere kant van de weg. Dergelijke waarnemingen blijven je toch even bij en laten vaak een begeesterde indruk achter.

Door de eeuwen heen hebben roofvogels steeds mensen kunnen boeien. Het zijn vogels met grootse spanwijdtes tot wel drie meter waarmee ze dankzij de thermiek duizelingwekkende hoogtes kunnen bereiken. Verschillende soorten trekken jaarlijks in aanzienlijke aantallen duizenden kilometers ver en sommige trekkers als de Wespendif (*Pernis apivorus*) houden er voor de rest een teruggetrokken en merkwaardige levenswijze op na. Onder de roofvogels zijn valken bovendien uitstekende jagers: hun zicht is haarscherp, ze halen verbluffende snelheden en hebben vlijmscherpe klauwen waarmee ze hun prooi verschalken. Ze staan daarom als toppredator helemaal bovenaan de voedselketen.

Helaas zijn er verschillende factoren die ervoor zorgen dat roofvogels het moeilijk hebben: het gebruik van pesticiden, moderne landbouwtechnieken, eenzijdige monoculturen, uitmaaien van nesten, uitdunnen van bossen, kappen van nestbomen, verkeersslachtoffers, loodvergiftiging, vervolging door de jacht, nestroof... het zijn stuk voor stuk factoren die hun impact hebben en een zware druk uitoefenen op het roofvogelbestand.

TOENAME IN GEVANGENSCHAP

De populariteit van roofvogels heeft er, samen met enkele veranderingen in de internationale regelgeving, de laatste twee decennia spijtig genoeg ook voor gezorgd dat deze dieren steeds meer in gevangenschap worden gehouden en gekweekt als gedomesticeerde dieren.

Het omstreden arrest Vergy, geveld door het Europees Hof van Justitie en dat ondertussen al dateert van 8 februari 1996, behelst dat de beschermende bepalingen op inheemse, Europese vogels niet van toepassing zijn op individuen die in gevangenschap zijn geboren en opgekweekt. Concreet betekent dit dat elke (roof)vogel in gevangenschap mag worden gehouden indien men kan aantonen dat de vogel in kwestie niet afkomstig is uit de vrije natuur. Dit dient men – althans in Vlaanderen – aan te tonen door een gesloten pootring, binnen de eerste tien levensdagen van de vogel aangebracht. Na die periode is het voetgewricht volgroeid en kan de ring niet meer zonder manipulatie over de poot worden geschoven. België implementeerde het arrest Vergy in haar gewestelijke regelgeving.

De CITES-wetgeving, die de internationale handel in fauna en flora regelt, bepaalt waaraan men moet voldoen als men bepaalde specimens ten behoeve van de (commerciële) handel wil in- of uitvoeren. Voor de handel in roofvogels, met inbegrip van alle inheemse soorten, volstaat het aanvragen van een CITES-certificaat. Voor het verhandelen van sommige soorten binnen de EU is een verklaring op eer van de eigenaar of een factuur reeds voldoende.

Films waarin uilen en andere roofvogels als gezelschapsdier een hoofdrol spelen en zeker filmreeksen zoals de *Harry Potter-saga* hebben het grote publiek kunnen bekoren. Dit heeft meteen grote invloed gehad op de vraag naar onder andere Sneeuwuil (*Bubo scandiacus*) en Kerkuil (*Tyto alba*), beide mysterieuze, witte (nacht)roofvogels. De Kerkuil steekt er echter met kop en schouders bovenuit als meest gehouden en gekweekte (nacht)roofvogel, zodanig zelfs dat het aanbod de vraag overstijgt. Heel wat nieuwe kerkuilbezitters verliezen al snel de interesse in hun nieuwe aanwinst. Een groot aanbod op de tweedehandsmarkt is daar een logisch maar betreurenswaardig gevolg van. De prijs daalt en roofvogelhandelaars raken hun vogels aan de straatstenen niet kwijt. Een deel van het 'overschot' wordt vaak moedwillig in de natuur vrijgelaten. Een ander deel wordt gehuisvest in dikwijls miserabele hokken en tenslotte slagen sommige vogels erin te ontsnappen. Uiteraard met nefaste gevolgen voor zowel de vogel zelf als voor de wilde populatie die in onze streken broedt.

ROOFVOGELS HOREN NIET IN GEVANGENSCHAP

Vogelbescherming Vlaanderen is voorstander van een streng beleid waarin het niet toegelaten is om roofvogels in gevangenschap te houden, te verhandelen of te kweken noch om deze vogels tentoon te stellen voor zogenaamde 'educatieve' doeleinden. Onze vereniging schuift daartoe enkele doorslaggevende argumenten naar voor die achtereenvolgens in deze visie behandeld worden. Het gaat meer bepaald over problemen inzake dierenwelzijn, faunavervalsing en illegale praktijken. Daarnaast vindt Vogelbescherming Vlaanderen het belangrijk om voldoende alternatieven aan te bieden zodat men op zijn minst evenveel kan genieten van deze fascinerende dieren, maar dan in onze natuur.

Argumentatie

ETHIEK EN WELZIJN

- Het evalueren van het welzijnsaspect van dieren in gevangenschap is geen gemakkelijke opdracht. Toch zijn er enkele zaken die weldegelijk te beoordelen zijn. Zo verplicht de Dierenwelzijnswet van 14 augustus 1986 – eenvoudig gesteld – aan iedereen die een dier houdt al het nodige te doen zodat aan alle behoeften, eigen aan dat dier, kan voldaan worden. Meer bepaald gaat het over het voorzien van beschutting, verlichting, warmte, verluchting, voeding, verzorging, enz. Daarnaast mag men de bewegingsvrijheid van het dier niet in die mate beperken zodat het aan lijden of pijn wordt blootgesteld. Het spreekt voor zich dat roofvogels instinctief veel ruimte nodig hebben. Het zijn dieren die alleen al door hun fysieke bouw voldoende plaats vragen om vrij te kunnen vliegen als ze daar zin in hebben, ook al zijn de vogels geboren en opgekweekt in gevangenschap. Bij telemetrisch onderzoek naar de bewegingen van met zenders uitgeruste Kerkuilen is vastgesteld dat hun territorium in de broedtijd tussen 90 en 369 ha groot is, na het grootbrengen van de jongen zelfs tussen 363 en 465 ha. Ten slotte worden ook gedragsproblemen vastgesteld bij in gevangenschap gehouden uilen en roofvogels. Stress, angst (of het gebrek eraan), agressie en problemen met voortplanting blijken frequent gemelde problemen bij particulieren of valkeniers. De gemelde problemen hebben vaak te maken met het feit dat veel vogels het grootste deel van hun tijd moeten slijten in een klein hok of omdat ze vastgeketend zitten met een kort touw aan een blok (of sprengel).
- De vogels waarmee demonstraties worden gegeven, worden gedurende een periode vóór de demonstratie hongerig gehouden zodat ze makkelijker en sneller reageren wanneer er voedsel wordt aangeboden. Dit is noodzakelijk wanneer kunstjes moeten worden opgevoerd of als ze aangespoord worden om van punt A naar punt B te vliegen. Dit is ook de reden waarom roofvogels op shows/demonstraties constant zitten te krijsen. Dit is niets meer dan bedelgedrag om voedsel. Daarnaast stelt men nachtactieve roofvogels heel vaak uren na elkaar bloot aan fel zonlicht. Voor een uilensoort als de Kerkuil is dit doorgaans een onnatuurlijke situatie: normaliter gaan ze 's nachts op jacht terwijl ze zich overdag schuilhouden op hun nestlocatie (een nestholte of een speciale nestkast met donker compartiment).
- Eigen aan in gevangenschap gehouden roofvogels is dat ze zeer regelmatig weten te ontsnappen. Dit gebeurt frequent op roofvogelshows, bij valkeniers en uiteraard ook bij particulieren die hun vogels vaak vrij laten vliegen. Naast faunavervalsing en verstoring (zie verder) is een bijkomend probleem dat deze dieren in gevangenschap niet hebben leren jagen op levende prooien. Eens zij in de vrije natuur terechtkomen, slaagt het overgrote deel van de ontsnapte vogels er niet in om aan voedsel te geraken en in leven te blijven. Andere ontsnapte vogels raken met hun valkeniersuitrusting (lederen riemen, langveters) in takken van bomen of struiken verstrengeld. In beide situaties sterven ze een langzame hongerdood.

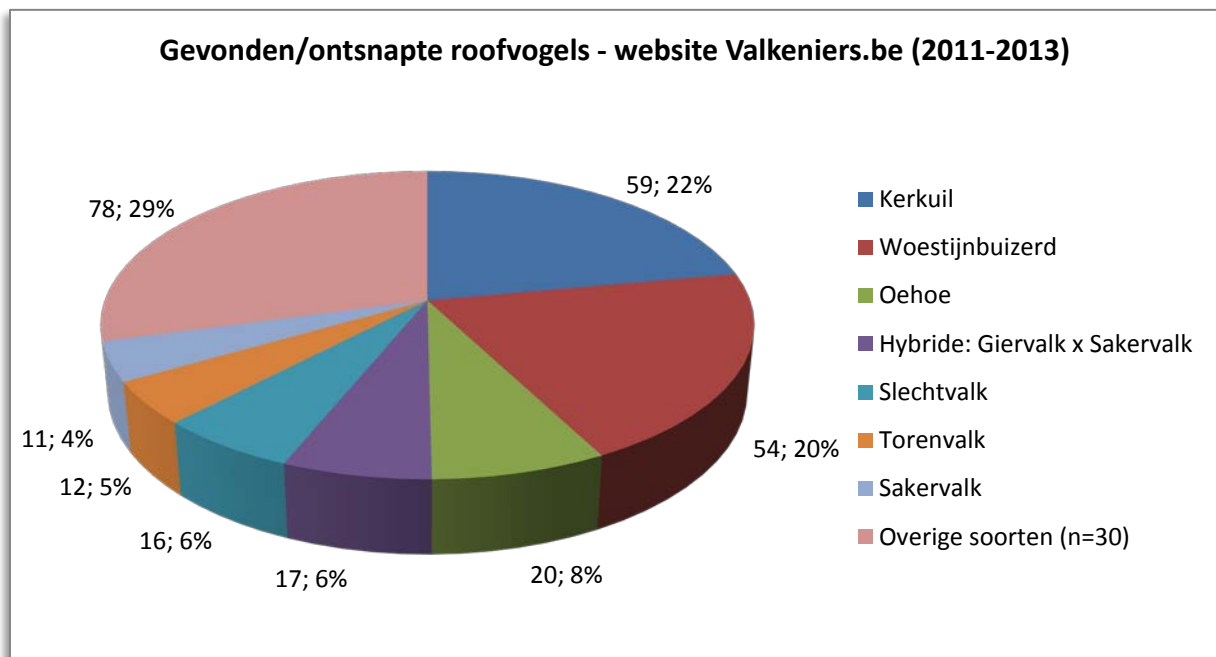
EDUCATIE, ENTERTAINMENT OF PLATTE COMMERCIE?

- Demonstraties met roofvogels en uilen rijzen de laatste jaren overal als paddenstoelen uit de grond. Het aanbod en de diversiteit aan activiteiten en demo's met roofvogels en uilen zijn nauwelijks bij te houden: valkerijworkshops, bedrijfsopeningen, teambuilding, braderieën, (avond)markten, op kinderfeestjes, schoolfeesten, in bejaardentehuizen, kasteelfeesten, voor spreekbeurten, tijdens huwelijksmissen waarbij de roofvogel de trouwringen aanbrengt, enz.
- Meestal beroept men zich op het educatieve aspect van de voorstelling. De luchtverplaatsing voelen van een Andescondor met een spanwijdte van meer dan drie meter die rakelings over je hoofd vliegt, kan zeker impressionant overkomen. Een Woestijnbuizerd (*Parabuteo unicinctus*) die nu en dan eens een kunstje doet voor een brokje vlees lijkt op het eerste zicht ook onschuldig en leuk. Met educatie heeft dit echter niets te maken. Dit is puur voor het vermaak van het publiek en de portemonnee van de organisator die zichzelf maar al te graag 'valkenier' noemt. Dit terwijl je voor het organiseren van dergelijke voorstellingen over geen enkele vergunning of erkenning moet beschikken, laat staan een opleiding moet hebben genoten. Tijdens deze demo's geeft men nauwelijks uitleg over de tentoongestelde soorten, hun biologie, hun leven in de natuur of hun bescherming. Deze vogels kunnen zich immers ook op geen enkele manier natuurlijk gedragen. Vaak geven pseudo-valkeniers zelfs compleet foute informatie mee aan het publiek. Roofvogels die voor de rest van de show met lederen riemen vastgehouden worden aan een blok of sprenkel dienen louter als publiekstrekker.
- Een bijkomend negatief effect van deze shows onder het mom van 'educatie' is dat er steeds een wervend effect vanuit gaat. Welk kind van zes wil er nu *geen* Kerkuil als donzige, aabare knuffel na het zien van een dergelijke voorstelling? Elke twaalfjarige vindt zo'n Buizerd op de arm wel stoer ogen. De vraag stijgt en kwekers proberen hieraan gretig tegemoet te komen. Overal duiken uilen in de huiskamer op als gezelschapsdier. Dit is allemaal heel plezant, tot het nieuwe eraf is. Roofvogels zijn carnivoren en dienen immers dagelijks (dode) muizen en/of eendagskuikens gevoederd te worden. Daarnaast moeten ook uitwerpselen, braakballen, enz. steeds te worden opgeruimd ... Moedwillige vrijlatingen in de natuur, ontsnappingen en welzijnsproblemen zijn daarom legio.

FAUNAVERVERSING & VERSTORING VAN DE NATUUR

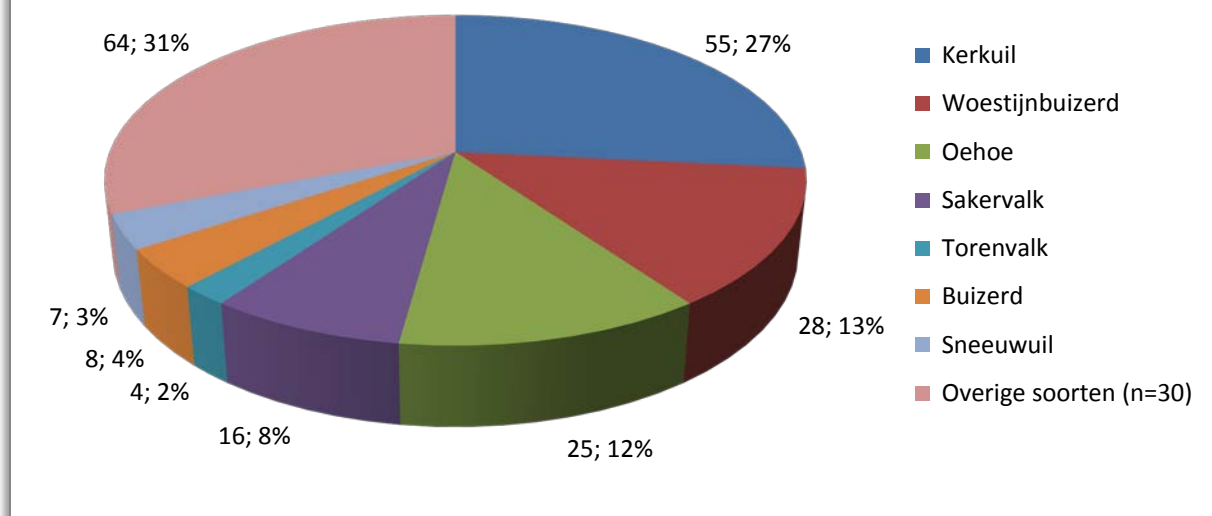
- Van faunavervalsing is sprake als er door een onnatuurlijke oorzaak (bijvoorbeeld ontsnappingen of vrijlatingen) nieuwe soorten zich ergens vestigen of als in gevangenschap gehouden of gekweekte en genetisch afwijkende individuen kruisen met vogels uit de inheemse populatie. Zowel tijdens roofvogelshows, bij particulieren thuis, tijdens jachtluchten, bij kwekers enz. ontsnappen zeer regelmatig roofvogels. Een deel daarvan kan terug gevangen worden indien de vogel voorzien is van een zendertje (telemetrie), maar zoals hoger reeds vermeld, loopt het voor een meerderheid minder goed af: roofvogels die ontsnappen zijn vaak uitgerust met allerlei valkeniersattributen zoals lederen riempjes, schoentjes, langvetters, belletjes ... waarmee ze makkelijk verstrikt raken in (hoge) bomen en struiken.

- Hoe langer hoe meer worden ontsnapte roofvogels en uilen gevonden en in een sterk verzwakte toestand overgebracht naar een erkend Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren (VOC). Andere redden het niet en sterven uiteindelijk de hongerdood.
- Grafiek 1 (zie hieronder) werpt een blik op het aantal 'gezochte' en 'gevonden' roofvogelsoorten die bij particulieren gehouden werden. Vervolgens werden zij aangemeld op een valkenierswebsite, bij de categorie 'gezocht en gevonden'. Dat de Kerkuil het lijstje aanvoert, is geen verrassing. De Woestijnbuizerd, een Amerikaanse soort, staat op de tweede plaats. Dit hoeft ook niet te verbazen gezien deze roofvogel geen beschermd statuut geniet. Dit wil zeggen dat men hem mag houden en verhandelen zonder dat men aan enige verplichting (uitgezonderd aan de Dierenwelzijnswet) moet voldoen: het dier hoeft geen gesloten pootring te dragen en men hoeft geen CITES-papieren aan te vragen. Dit maakt hem tot de soort bij uitstek voor de beginnende valkenier. In de tweede grafiek kijken we naar de roofvogels die in de VOC's werden binnengebracht. Het gaat enerzijds om vogels die door de autoriteiten in beslag genomen werden wegens fraude met ringen of papieren, verwaarlozing, enz. en anderzijds om vogels die effectief ontsnapten bij particulieren of kwekers. Tenslotte bracht men ook enkele dieren binnen waarvan men vrijwillig afstand deed. Het is heel opvallend dat we hier exact dezelfde top-3 zien verschijnen. In beide datasets gaat het over 37 soorten in totaal. De overige 30 soorten beslaan een hele variatie: van Kuifcaracara (*Caracara plancus*) en Amerikaanse Zeearend (*Haliaeetus leucocephalus*) tot Zwarte Wouw (*Milvus migrans*) en Dwerguil (*Glaucidium passerinum*). Het spreekt voor zich dat beide datasets de realiteit van het fenomeen rond ontsnappingen en fraude met roofvogels niet dekken. Het geeft vooral een duidelijke indicatie over soorten die het vaakst worden gehouden en regelmatig ontsnappen. De weergegeven aantallen kunnen echter gezien worden als het spreekwoordelijke topje van de ijsberg.

Grafiek 1 – Het cirkeldiagram geeft weer welke roofvogelsoorten de afgelopen drie jaar het meest als ontsnapt of gevonden werden gemeld aan de website 'Valkeniers.be'

Opgevangen roofvogels uit gevangenschap in de VOC (2011-2013)

Grafiek 2 – Deze grafiek geeft weer welke roofvogels het vaakst werden binnengebracht in de Vlaamse Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren gedurende de periode 2011-2013. Het gaat om vogels waarvan men afstand deed, vogels die ontsnapt en verdwaald zijn of in beslag werden genomen

- Een zeer beperkt deel van de ontsnapte roofvogels weet zichzelf te handhaven in de natuur en slaagt erin zijn kostje bijeen te scharrelen. Enkele slagen er in een wilde partner te strikken en komen uiteindelijk zelfs tot broeden. Op die manier raakt de populatie 'genetisch vervuild' met een belangrijke, negatieve impact op de inheemse populatie. Soortvorming gebeurt niet langer op een natuurlijk manier. Inheemse soorten kunnen op termijn zelfs verdrongen worden door exotische varianten. Zo zijn er gevallen bekend waarin ontsnapte Slechtvalken (*Falco peregrinus*) jarenlang gepaard hebben met wilde individuen en een tiental jongen voortbrachten. Ook van Oehoes (*Bubo bubo*) is geweten dat ontsnapte dieren weten stand te houden in het wild en zelfs een populatie hebben gesticht. Het grootste risico vormen echter de ontsnapte Kerkuilen. Er zijn tal van gevallen beschreven van ontsnapte Kerkuilen die paren met een inheemse partner. Er zijn zelfs koppels aangetroffen bestaande uit een inheemse Kerkuil en een exotische (onder)soort van de Kerkuil, zoals de Australische Kerkuil (*Tyto novaehollandiae*) of de Zwarte Kerkuil (*Tyto tenebricosa*).
- De huidige inheemse populatie Kerkuilen is nog steeds precair. Door het overaanbod van gekweekte Kerkuilen leggen sommige kwekers of particulieren het verband om moedwillig gekweekte of tamme Kerkuilen in de natuur vrij te laten. Dit is niet alleen bij wet verboden, maar ook zeer schadelijk voor de inheemse populatie. Herintroductieprogramma's voor bepaalde soorten dienen enkel in uitzonderlijke omstandigheden te worden overwogen en moeten aan strenge wetenschappelijke criteria en monitoring worden onderworpen. Bovendien is het belangrijk dat men eerst externe variabelen onderzoekt (zoals voedselbeschikbaarheid, jacht, landbouw) die een mogelijke impact kunnen hebben op de soort in kwestie.

- Ontsnapte roofvogels kunnen ook voor verstoring zorgen onder inheemse individuen. Er zijn verschillende gevallen bekend waarbij ontsnapte (hybride) valken broedsels verstoren van gevestigde inheemse valken. Ook ontsnapte Oehoes kunnen een grote impact hebben op het inheemse uilenbestand. Ransuilen (*Asio otus*) en Bosuilen (*Strix aluco*) zijn regelmatig het slachtoffer. Tenslotte kunnen deze halftamme vogels ook bedreigend overkomen voor mensen. De meesten herkennen geen soortgenoten en zijn voor hun voedselvoorziening volledig afhankelijk van mensen. Daarom zoeken ze soms mensen op en voeren ze (schijn)aanvallen uit omdat ze de mens associëren met het krijgen van voedsel. De media pikken daar doorgaans gretig op in en scheren bij gevolg alle roofvogels over dezelfde kam. Zo komen ook onze inheemse vogels onterecht in een slecht daglicht te staan.

ILLEGALE PRAKTIJKEN

- De internationale handel in wilde dieren en specifiek ook in (roof)vogels is 'big business'. Waar een legaal circuit bestaat, is er vanzelfsprekend ook een zwarte markt. De illegale roofvogelhandel is daar een sprekend voorbeeld van. Hoe zeldzamer of hoe meer bedreigd de status van de vogel is, des te aantrekkelijker hij voor de handelaars wordt. In het natuurlijke broedareaal van de vogels worden jaarlijks bevruchte eieren en jongen uit de nesten geroofd. Men smokkelt de eieren of de jonge dieren vervolgens de grens over om ze respectievelijk verder uit te broeden met behulp van broedmachines (in het geval van eieren) of de jongen verder groot te brengen bij roofvogelhouders en malafide kwekers.
- In het land van bestemming ringt de houder of de kweker de geroofde jonge vogels alsof het gaat om individuen afkomstig uit een kweeksetting. Zo zakt de betrouwbaarheid van het hele ringensysteem als een kaartenhuisje in elkaar. Tenslotte komt het voor dat de vogels 'gelegaliseerd' worden door fraude met CITES-certificaten die eigenlijk tot doel hebben te bewijzen dat de vogels in kwestie uit gevangenschap afkomstig zijn alvorens ze verder kunnen worden verhandeld. Soorten als Havikarend (*Aquila fasciata*), Sakervalk (*Falco cherrug*), Giervalk (*Falco rusticolus*), Dwergarend (*Aquila pennata*), Spaanse Keizerarend (*Aquila adalberti*) en Grijs Wouw (*Elanus caeruleus*) belanden in het illegale handelscircuit en worden vervolgens voor grof geld (duizenden euro's per vogel) verkocht aan verzamelaars en particulieren, maar ook aan dierenparken en zoo's. Ook in eigen land worden elk jaar roofvogelhorsten en nestkasten geplunderd. De Kerkuilwerkgroep van Vogelbescherming Vlaanderen dient zijn nestkasten van Kerkuilen daarom minstens te beveiligen met een stevig hangslot.
- Tenslotte tiert ook het aantal geplaatste zoekertjes op allerhande websites (zoals marktplaats.nl, Kapaza en 2dehands.be) welig. De zoekertjes zelf zijn op zich zeer moeilijk te controleren. De legale herkomst van de aangeboden vogels is daardoor erg moeilijk te achterhalen. Vogelbescherming Vlaanderen wijst erop dat men bij de aankoop van een roofvogel nooit helemaal zeker kan zijn van het feit of de vogel al dan niet uit het wild afkomstig is of dat het dier in kwestie een nakomeling is van een in het wild gevangen individu.

- Wilde vogels uit de natuur zijn voor valkeniers steeds aantrekkelijk geweest. Zij genieten de voorkeur omdat ze over het algemeen beter vliegen en omdat ze de jachttechnieken al hebben geleerd van hun ouders of soortgenoten. Verschillende soorten worden gretig gekruist om zo al hun beste eigenschappen in de genenpoel te krijgen. Op die manier wordt de *'ideale jachtvogel'* gekweekt. Het probleem van hybriden die ontsnappen en in de natuur terechtkomen met risico's op faunavervalsing werd hierboven reeds besproken.

ALTERNATIEVEN

- Vogelbescherming Vlaanderen ijvert voor een totaalverbod op het houden van roofvogels in gevangenschap en verwijst daarvoor naar de uitgebreide argumentatie die zij in dit document uiteengezet heeft. In enkele Europese landen is dit verbod er al (Zweden, Estland, Cyprus). Onze vereniging is van mening dat er voldoende alternatieven zijn om te kunnen genieten van deze prachtige dieren:
  - 1) Trek er op uit in de natuur. Ga op stap met een roofvogelkenner. Die weet vast enkele goede plekjes waar je roofvogels in hun natuurlijke biotoop kunt observeren. Hij leert je allerlei wetenswaardigheden over het gedrag en de determinatie van roofvogels alsook over de habitat waarin ze voorkomen. Waarnemingen van roofvogels in de natuur blijven je altijd bij en zijn een stuk spectaculairder dan een tamme, uitgehongerde roofvogel die naar een ronddraaiend stuk vlees aan een koord (loer) duikt of in een kooi zit.
  - 2) Ook in jouw buurt worden in het voor- en najaar tijdens de trekperiode zeker en vast (roof)vogels geteld. Probeer te achterhalen waar er zo'n trektelpost is en ga er eens enkele uren postvatten, vroeg op een lenteochtend. Als de wind op een warme dag uit zuidelijke richting komt, word je gegarandeerd getrakteerd op tientallen, tot zelfs honderden roofvogels die vanuit het Afrikaanse winterkwartier naar hun broedgebieden trekken. Op een betere trekteldag zie je vast enkele Buizerds, Wespendienven, Bruine Kiekenieven (*Circus aeruginosus*) en Sperwers (*Accipiter nisus*) overvliegen. En als je geluk hebt, tref je één of meerdere Zwarte Wouwen, een Visarend of zelfs een Roodpootvalk aan op doortrek. Wedden dat je onmiddellijk de smaak te pakken hebt?
  - 3) Als koepel van de erkende Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren (VOC) stelt Vogelbescherming Vlaanderen voor om bij gelegenheid een vrijlating van gerevalideerde (roof)vogels bij te wonen. Deze individuen komen in de centra terecht omwille van een groot aantal redenen: ziekte, breuken, wegverkeer, vergiftiging, afschot, enz. Bij deze vrijlatingen wordt het publiek op een correcte manier geïnformeerd en gesensibiliseerd over het leven en de rol van de vogels in de natuur, de noodzaak om hen te beschermen en eventuele bedreigingen waarmee ze te kampen hebben. Het moment dat de vogels gelost worden en terug in de natuur terechtkomen, geeft een onbeschrijfelijk gevoel!

- 4) Kom je toch graag rechtsreeks in contact met (roof)vogels en andere wilde dieren? Meld je dan aan als vrijwilliger bij een van de erkende Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren. Je draait dan mee in de dagelijkse werking van een dergelijk opvangcentrum. Het is uiteraard niet de bedoeling om er de dieren te gaan knuffelen. Revaliderende, wilde dieren zijn er immers bij gebaat om zo min mogelijk contact te hebben met mensen. Niettemin zal je er veel leren over de verzorging en het gedrag van wilde dieren. Wie weet mag je dan zelf wel eens een aangesterkte roofvogel zijn vrijheid teruggeven.
- 5) Bekijk de beelden van broedende roofvogels zoals Slechtvalken live via de speciaal daarvoor geïnstalleerde webcams. Deze camera's storen de vogels niet tijdens het broeden en toch zit u op de eerste rij om te zien hoe het nest geprepareerd wordt, hoe de jongen uitkippen, hoe ze door de oudervogels gevoerd en verzorgd worden of hoe de jongen voor de eerste keer het luchtruim verkennen. Dergelijke webcams bevinden zich bijvoorbeeld op de Sint-Romboutstoren in Mechelen of op de Sint-Goedelekathedraal in Brussel.
- 6) Ga eens op stap met een vogelringer, als je de kans krijgt. Roofvogels als Slechtvalken, Tornvalken, Steenuilen (*Athene noctua*), Kerkuilen, Buizerds, Wespddieven en Haviken (*Accipiter gentilis*) worden regelmatig op het nest geringd om zo wetenschappelijke informatie te verzamelen over de soort in kwestie, om hun natuurlijk verspreidingsgebied in kaart te brengen en om eventuele trekpatronen te ontrafelen. Een ringspecialist legt je uit hoe je aan de hand van bepaalde kenmerken het geslacht en de leeftijd van een vogel kan determineren. Ook over het natuurlijke gedrag van de roofvogels kan hij of zij je veel vertellen.
- 7) Tenslotte bestaan er tegenwoordig tal van spectaculaire natuurdocumentaires over roofvogels, gedraaid in 'High Definition', die je het gevoel geven midden in de actie te zitten. Het blijft uiteraard 'slechts' beeldmateriaal, maar je leert alvast veel meer over het leven van roofvogels in de natuur dan je zou doen tijdens een roofvogelshow.

Conclusie

Roofvogels horen thuis in de natuur. Het *houden van deze dieren in gevangenschap*, hetzij door particulieren als liefhebberij, door verzamelaars, door handelaars/kwekers in functie van winstbejag of door valkeniers ten behoeve van jacht, bestrijding, pure hobby of in het kader van roofvogeldemonstraties is omwille van de hierboven aangehaalde argumentatie achterhaald en niet meer van deze tijd. Er zijn te vaak welzijnsproblemen, er treedt regelmatig faunavervalsing en verstoring op in de natuur en de roofvogelhandel wordt herhaaldelijk in verband gebracht met illegale praktijken.

Roofvogels kweken, kan uitsluitend geoorloofd zijn in het kader van wetenschappelijk begeleide en erkende projecten om bepaalde roofvogelsoorten te herintroduceren en voor uitsterven te behoeven. Alle problemen of oorzaken die aan de basis liggen van uitsterven, moeten echter eerst zorgvuldig geanalyseerd en aangepakt worden. De enige activiteit waarbij *valkerij* kan worden gelegitimeerd, is bij de revalidatie van noodlijdende roofvogels – na bijvoorbeeld een vleugelbreuk – in de daarvoor erkende Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren van Vogelbescherming Vlaanderen.

Vogelbescherming Vlaanderen zet ten slotte enkele bevredigende alternatieven op een rijtje ter vervanging van de zogenaamde '*roofvogelliefhebberij*' waar iedereen plezier en voldoening bij kan ervaren en waarbij uiteindelijk de roofvogels in onze natuur gebaat zijn.

